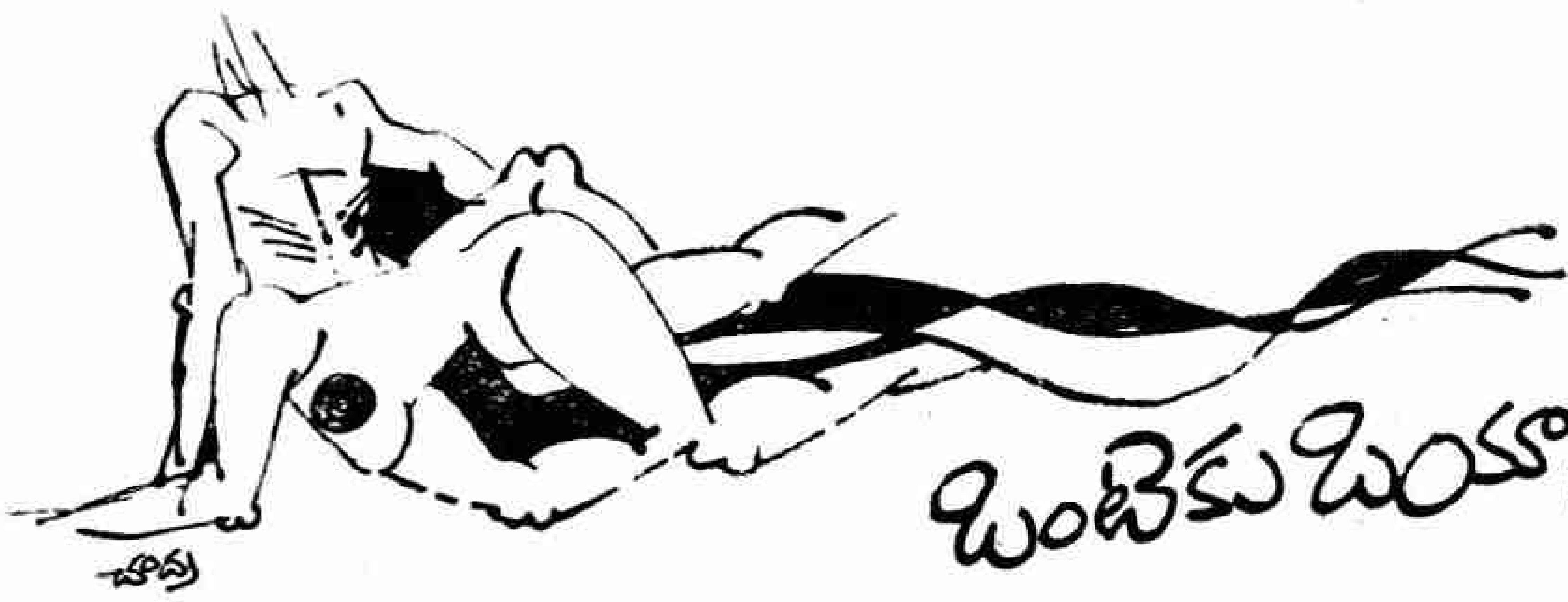

ఒంటెకు ఒయాసిస్

విశాలంగా భూమిమీద రంగులా పరుచుకున్న ఇసుకలో బరువైన దేహాన్ని కుదుపుకుంటూ ఒంటె....చండ్రనిప్పుల్లాంటి సూర్యుడి చేతుల్లోని ఇసుకమీద గమనం. కాని, ఒంటెకు కాళ్ళు కాలవు. పెద్ద బానలాంటి కడుపు. దారుణంగా అవసరమైతే మనుషులు ఆ బానని బద్దలు కొట్టి నీళ్ళు తాగుతారు. ఎడారిలో మనిషికి ఒయాసిస్ చాలా అవసరం. మరి ఒంటెకు కూడా ఒయాసిస్ అవసరమా?....

చాలా రోజులనుంచి తరుచుగా కళ్ళు తెరిచి నేను కంటూన్న కల ఇది....

• • • •

ఆవిడ ఫక్కుమని నవ్వింది.

కూడా ఉన్న ఇద్దరిలో ఒకాయన ముఖం చిన్నబోయింది.

అలాంటి నవ్వులకి గుండెల్ని గిలిగింతలు పెట్టే శక్తి ఎంత ఉంటుందో. గుండెల్ని పిండే శక్తి అంత ఉంటుంది.

ఆవిడ అలా నవ్వటం తప్పా, ఒప్పా? ఆ విషయం నాకనవసరం. అసలు వాళ్ళ సంగతే అనవసరం. కాని, రైల్లో కార్నర్ సీట్లో కూర్చుని, కిటికీలోంచి వెలితిని చూస్తూ బరువుని పెంచుకునే కన్నా ఇదే నయం.

ఆవిడ....వాళ్ళిద్దరూ....

ఒకాయన భర్తగా అధికారం ఉన్నవాడు....ఇంకో ఆయన ఇంకో రకంగా అధికారం సంపాదించుకుంటున్న వాడు. ఇదంతా

నిజమైనా, కాకపోయినా నా ఊహ....ఎదటివారిని గురించి ఇటువంటి ఊహలు, అంచనాలు మంచివి కావని తెలుసు.

• • •

ఇంటి పెంకుల్ని, చూరుని పట్టుకుని చూపులు తెంపుకుందామన్నా తెగడం లేదు.

"రండి, బాబూ!....బండికి టైమవుతూంది."

ఈనాడు ఈ ఇల్లు వదిలి వెళ్ళినా, ఏనాటికేనా ఈ ఇంట్లోంచే నా ఆఖరి ప్రయాణం జరగాలి....ఎవరో ధర్మాత్ముడు నిప్పులతో దోవ చూపిస్తుంటే, ఇంకో నలుగురు నాలుగు వేపులా సాయం చేస్తుంటే....

బండివేపు అడుగు వేస్తూంటే నాలో ఉన్నదేమిటో నాకు తెలిసింది. చావును గురించి ఆలోచన రావలసిన విషయం కాదిది. ఊరు మీద, పెరిగిన పరిసరాల మీద, ఆ ఇంటి మీద మమకారం, ఆ ఆలోచన....

అప్పన్న ఒంటెద్దు బండి కదిలింది, శివాలయం, కోనేరు, వరంధామయ్యగారిల్లు....ఒక్కొక్కటే దాటుకుంటూ బండి. అప్పన్న ఇదివరకు బండెక్కినప్పుడల్లా ఏవేవో చెప్పేవాడు. కాని, ఇప్పుడేం చెప్పటం లేదు.

ముప్ఫయిఅయిదు సంవత్సరాలు అంటిపెట్టుకు గడపిన ఊరు. కళ్ళు తెరిచిన తొలి వెలుగునుంచి....జీవితానికి తోడునీడైన లక్ష్మి చితి పీలిమంటల వరకూ ఎన్నో అనుభవాలు నింపుకున్న ఊరు....

'ఎందుకు? ఎక్కడికి ప్రయాణం?' అని ఎవరేనా అడిగితే ప్రవాహం రెప్పలు దాటకుండా ఆపడం కష్టం. కాని, ఎవరూ అడగరు. అందరికీ తెలుసు....ఉద్యోగం పురుషలక్షణం....

"బాబుగారు...." అప్పన్న పిలుస్తున్నాడు.

వినిపించింది. కాని, వినిపించనట్టే ఉంది.

"చాలా దూరం ఎడుతున్నారు .... ఎప్పుడేనా ఒస్తారా మళ్ళీ?"

'ఎప్పుడేనా వస్తానా?'

ఎదటివాళ్ళ నిశ్శబ్దం ఎవరి ప్రశ్నలకి వాళ్ళే సమాధానం చెప్పుకునేలా చేస్తుందేమో....

"అయినా ఎవన్నారనిలే, బాబూ....ఆ లక్ష్మి తల్లి ఆ నాడే.... ఉన్న ఆ ఇల్లు ...కాస్త భూమే కదా, ఎవరో ఒకరు లెక్కచూసి పంపుతూంటార్లే, బాబూ....చిన్నాడివైనా ధర్మాత్ముడివి. ఆ మాత్రం పని ఎవరో ఒకరు చేయకపోరు..."

'పరిస్థితులు చాటుచేసుకుని శాశ్వతంగా వీడ్కోలా?' అనిపించింది.

ఎదురుగా కదిలిపోతున్న ఊరు, కళ్ళ ముందు కదులుతున్న జ్ఞాపకాలు....చిన్నతనం....అల్లరి, యౌవనం—పచ్చటి పొలం, లక్ష్మి....ఆ జీవితం, ఏమిటి ఇంక ఈ జీవితానికి మిగిలింది?....ఆ చివరి ప్రయాణమేనా?....

"లేదు, అప్పన్నా. రాకపోతే ఎలాగ? వస్తాను" అని చెప్పాను. కాని, మాటలు బయటికి రాలేదు. అప్పన్నకి వినపడనూ లేదు.

"ఇంక ఈ వీధి దాటితే స్టేషనే, బాబూ!"

ఆ వీధి దాటితే స్టేషనేనని అక్కడ పుట్టి పెరిగిన మా ఇద్దరికీ తెలుసు.

స్టేషన్....ప్లాట్‌ఫారమ్. దాటితే, అంతే! ముప్ఫయిఅయిదేళ్ళ అనుబంధం....

కార్నర్ సీట్....అప్పన్న బరువైన చూపుల వీడ్కోలు....

* * *

ఆవిడ....వాళ్ళిద్దరూ లేరు....దిగిపోయా రెక్కడో....

వద్దనుకున్నా గతంలోకే పరుగు. దాన్నుంచి తప్పించుకోటానికి ఏదో ఆలోచన అవసరం....

ఆవిడకి ముప్ఫయిఏళ్ళుంటాయేమో....అయినా, ఇంకా ఆకర్షణీయంగానే ఉంది....ఛ....

ఛ....ఏమిటి?

వెళ్ళబోయేది మటుకు ఊరు కాదు. కాని, అసలు బాధేమిటి?

కావలసిందేమిటి? తెలిస్తే బాగుండును. తెలుసు....కాని, అది నిజమని, నా మనఃస్థితికి అది కావాలని ఒప్పుకునే ధైర్యం లేక....

• • •

గిన్నెల్ని మట్టి ఒరసుకుంటున్న చప్పుడు....మధ్యలో గాజులు. పుస్తకం చదవ బుద్ధివేయటం లేదు....

గిన్నెల్ని లోపలపెట్టి వెడుతోంది. అందం....ఆకర్షణల మాట ఎలా ఉన్నా సింద్దైన అడకనం ఉంది.

"విన్నేమని పిలవాలి?" అని అడిగాను. "నీ పేరేమిటి?" అని సూటిగా అడగలేకపోతన్నానని తెలుస్తూనే ఉంది.

"లక్ష్మి."

మృదువుగా నొప్పి కలిగించే దెబ్బ.

ఊరు మార్పు ఊహలో అంత బాధగా లేదు. అసంతృప్తిగా మటుకు ఉంది. మనసుకి చాలా స్వేచ్ఛగా ఉంది. చుట్టూ తెలిసివున్న వాళ్ళే అన్న ఇరుకు, ఇది కట్టుబాటు అన్న ఇబ్బంది తగ్గుతున్నాయి.

నేలమీద ఎండ కదులుతున్నంత మామూలుగా ఉంది ఆలోచన వాలో....

గిన్నెల్ని మళ్ళీ మట్టి ఒరసుకుంటే బాగుండును. కిటికీ లోంచి ఆశగా చూచిన కళ్ళకి పెరటి వేపు తడి మట్టే కనిపించింది.

ఎవరో వెడుతూ వెడుతూ చుట్ట కొరికి 'థుప్'మని ఉమ్మేశాడు.

సరిగ్గా పరంధామయ్యగారికి కూడా అదే అలవాటు. 'థుప్'మని అదే శబ్దం. ఆయన చుట్ట హుంవా కోసం కాలుస్తున్నట్టుంటుంది, ఆయన మాటల్లో పిరుపుకి సాయం ఆ చుట్ట పొగ....

వెలిగించిన చుట్టతోపాటే ఉపోద్ఘాతం మొదలయ్యేది.

"ఫలానా యుగంలో ధర్మం ఇన్ని పాదాల నడిచింది" అనే వారు ఓ పీల్పు పీల్చి....

చుట్ట సగం అయ్యేటప్పటికి....

"ఈనాడు మటుకు....కలికాలం ఈ మాత్రమేనా నడుస్తూం దంటే....ఏమిటి... ఎవరో ఒకరు ఉండకపోరు, మన రామాన్నే తీసుకోండి. ఏమైనా ముసలా....ముశకా....కాని, ధర్మానికి కట్టు

బడ్డాడు. ఒంటరివాడై ఆరేళ్ళవుతున్నా పరాయి ముఖంవేపు కన్నెత్తి చూశాడా, చెప్పండి? వయసులో చిన్నయినా, ధర్మానికి కట్టుబడ టంలో మన పెద్దవాళ్ళలో లెక్కే....మరి ఆ వంశం ఎలాంటిది? నిప్పులాంటిది కదూ!''

పరంధామయ్యగారి ఆ ధోరణే ఆ ఊళ్ళో నాకు గొప్ప పేరు తెచ్చిపెట్టింది. రోడ్డమ్మట నడుస్తూంటే ఆడాళ్ళు గౌరవంగా చూసే వారు. వయసు మళ్ళిన ముసలాళ్ళు బుద్ధిమంతుణ్ణి, సాధు జంతువుని చూస్తున్నట్టు, వయసులో ఉన్నవాళ్ళు వాళ్ళ తాతయ్యనో, పెత్తండ్రినో చూస్తున్నట్టు ఉండేవి వాళ్ళ చూపులు.

ధర్మబద్ధంగా నడుచుకోవటంలో ఆనందం ఉంది. మనసుకి తృప్తి, గర్వం ఉంటుంది. ధర్మస్వరూపం ఏమిటి? ఎలాంటి పునా దుల మీద నిలిచింది ధర్మం?

పరంధామయ్యగారి ముందు పాపం, ధర్మానికి స్వరూపం లేదు. ఆయనకి ఏదో రకంగా ఉపయోగపడేదే ధర్మం....

లక్ష్మి చితి మంటలు ఇంకా నా గుండెల్లో ఆరక ముందే, ఓదార్పు చాటుచేసుకుని వచ్చారు. ఆనాడు ఆయన చెప్పింది చక్కటి ధర్మం. మెల్లకంటి పధ్నాలుగేళ్ళ కూతురి మెడలో పసుపుతాడు నా చేత కట్టించటానికి ఉపయోగించుకోవాలనుకున్న ధర్మం.

నా సంగతి నాకు తెలుసు. ఆఅమ్మాయి కేవలం చిన్న లంగా లతో దొడ్లో తిరగడం కూడా చూశాను నేను. కాదన్నందుకు ఆయ నకు నామీద ఎంతో గౌరవం పుట్టింది. అందుకనే అందరి దగ్గరికి వెళ్ళినా ధర్మబద్ధ ప్రవృత్తిని ఎంతగానో పొగుడుతాడు....

మనిషిని దారుణంగా లొంగదీసుకునేది పొగడ్త....దానివెనక ప్రత్యేకత నిండిన గుర్తింపు....

ఆయన కపి నాకు తెలుసు. ఒంటరివాణ్ణి....నా అంతగా నేను ఎలాగా వెళ్ళి 'జీవితానికి తోడు కావాలి. ఒంటరిగా బతకలేని వాణ్ణి. మీ అమ్మాయి నిచ్చి—' అని ఎవర్నీ అడగలేనని తెలుసు. ఒకవేళ ఏ ఆవేశ ప్రోత్సాహానికేనా లొంగి ముందడుగు వేస్తానేమోనని రెండు వేపులా పదునున్న కత్తిని అడ్డుపెట్టారు పరంధామయ్యగారు.

చాలా ధర్మాత్ము డాయన.... మెత్తటి పులి.... తన కున్న భయంకరమైన వగవి చిరునవ్వులతో, పొగడ్తలతో సాధించుకునే మనిషి. ధర్మం ఆయనకు ఉపయోగ పడుతూనే ఉంటుంది.

అవన్నీ కొంతవరకేనా తెలిసి ఉంది. ఆ ఉచ్చులోంచి తప్పించుకోలేక పోవటం ఆశ్చర్యం. అన్ని సంవత్సరాలు నన్ను నేను మభ్యపెట్టుకుంటూ ఎలా గడపగలిగాను. ఎలా గడపగలిగాను అంటే....

ఆ ఇల్లు.... ఆ ఊరు.... ప్రతి అంగుళం లక్ష్మి రూపం.... లేవి తోడుని ఊహించుకుంటూ.... ఆమె చోటులో ఇంకొకళ్ళుండకూడదని అందంగా మోసం చేసుకుంటూ.... ఆ ఊరు కాబట్టే....

* * *

బరువుగా కమ్ముకుంటున్న చీకటి.... చీకటి దొడ్ల వేపు బద్ధకంగా గేదెల మందలు.... అరుగుల మీద వెలి బూడిదతో చిమ్నీలు తుడుస్తూ ఆడాళ్ళు....

ఆ మసకచీకట్లో కూడా చురుగ్గా సాగుతున్న కాళ్ళు ఈ ఊరికి బాగా అలవాటు పడ్డాయి. ఈ చిరాకులో కూడా అదే సాగుతున్న ఆలోచన మనసుకు మరో వేపు నున్నదాన్ని బాగా గుర్తిస్తోంది.

మనసులోని అసంతృప్తికి చిహ్నం చిరాకు.... దీన్ని పెరగనీయకూడదు....

ఇన్నేళ్ళ సర్వీసులో క్లాసులో పిల్లలమీద అకారణంగా ఇంత చిరాకు పడిం దెప్పుడూ లేదు. వాళ్ళ మధ్య జీవితం గడపటం, వాళ్ళ భావికి పునాదులువేసే ఉద్యోగం.... అదృష్టంగా భావించిన కాలం.

కాని, ఈనాడు వాళ్ళ మీదే చిరాకు, విసుగు....

ఇది కేవలం బలహీనత.... అది నాలోనే ఉంది.... వాళ్ళో లేదు.... పరిసరాల్లో లేదు.

ఒక్కొక్క ఇంట్లో హరికన్ లాంతర్లు వెలుగుతున్నాయి.

లక్ష్మిని రోజూ చూస్తూనే ఉన్నాను. ఉద్దేశం లోపల సన్నగా కదులుతూనే ఉంది. కాని, ఈరోజు గుండెల్లో ఏదో వెలుగు....

అందుకనే ఆడగ్గలిగాను ఇల్లు చేరగానే, "లక్ష్మీ, ఏమం టావు?" అని.

"నేను నలిగిన మనిషిని, బాబూ...." నేను జబ్బు పడ్డ మనిషిని అన్నంత సహజంగా ఉందా గొంతు. అలా అనటంలో బాధ ఉంది.

ఆ లెక్కన నేను నలిగినవాణ్ణే నా గొంతులో భావన నాకే తృప్తిగా వుంది.

నెమ్మదిగా తల ఎత్తింది లక్ష్మి....ఆ కళ్ళలో సన్నటి ఒయా సిస్ నీటితెర, దానిమీద హరికేన్ లాంతరు వెలుగు....

• • •

పెళ్ళయిన రెండేళ్ళ తరువాత ఈనాడు తెలుసుకున్నది, నాకు కావలసింది నిర్ణయించుకోవటంలో నేను పొరబడలేదని....

ఎడారిలో మనిషికి ఒయాసిస్ అవసరం చాలా ఉంది. కేవలం జీవిగా పరిగణిస్తే ఒంటెకు అంతే....పోల్చి చూస్తేనే భేదం.... ఎడారిలో ధర్మసూత్రం ఒంటె కన్న మనిషికి ఒయాసిస్ అవసరం ఎక్కువని....అవసరాన్ని బట్టి ఏర్పడ్డ ధర్మసూత్రం అది....

నమ్మిన ధర్మాన్ని ఆచరిస్తూ, మానసికంగా తృప్తి ననుభ వించేవాడు పదిమందిలో నేను ధర్మాత్ముణ్ణి అని రొమ్ము విరుచు కోడు....

'నువ్వు ధర్మాత్ముడివి' అని ఇతరులు ఇచ్చే బిరుదు బరువు నాకు తెలుసు. సామాజికంగా ఆలోచిస్తే రెండే ధర్మసూత్రాలు.... ప్రతి జీవికి రెండు పూట్లా ఆహారం, తల దాచుకోటానికి గూడు....

వ్యక్తిగా ఆలోచిస్తే ఒక్కటే ధర్మసూత్రం....మన బలహీ నతల వల్ల ఎదటివాళ్ళని హింసించకుండా ఉండటం.

ఆ ధర్మాత్ముల వూరు మళ్ళీ వెళ్ళినా వెళ్ళకపోయినా, పరం ధామయ్యగారిని మళ్ళీ చూసినా చూడకపోయినా నేను ధర్మం తప్ప లేదనే ధైర్యం ఉంది. ఈనాడు జీవితం నిండుగా ఉంది. ఎవరి మీద అకారణంగా చిరాకు పడటం లేదు.

ఆఖరి ప్రయాణానికి నిప్పులు పట్టుకని ఏ ధర్మాత్ముడు దారి చూపించనక్కర్లేదు. నా రక్తమే దారి చూపిస్తుం దీనాడు....

వంశానికి, ధర్మానికి సంబంధం ఏమిటో? ధర్మాన్ని సంప్రదాయ బద్ధం చేయటం ఎందుకో....ఈనాటికీ నాకు అర్థం కాలేదు. సమయాన్ని బట్టి, సామాజిక పరిస్థితుల్ని బట్టి మారుతున్న ధర్మం వ్యక్తిగత అనుభూతుల్ని ఆలోచించిందా?....ధర్మసృష్టి అంతవరకు వెళ్ళేదే....కాని, పరంధామయ్యగారి లాంటివాళ్ళు అడ్డు పెట్టిన కత్తులు....

రెండేళ్ళుగా మరిచిపోయిన ఈ తలపులన్నీ మళ్ళీ ఎందుకు తల ఎత్తాయి ఈనాడు....ఆ వార్త మూలాన్నేనా....ఆ చెవిన....ఆ చెవిన నావరకు చేరిన వార్త అది. పరంధామయ్యగారు ఎవరి దగ్గరో అన్నారట....

"మన రామం చూశారా...పిదపకాలం కాకపోతే, నిక్షేపం లాంటి కన్నెపిల్లలు దొరక్కనా....ఆ వూళ్ళో లక్ష్మిట ఎవరో చెడిపోయిందాన్ని చేరదీసి....ఒక కుర్రాడట కూడా....ఇలా ధర్మభ్రష్టుడు అవుతాడనుకోలేదు" అని.

('ఆంధ్రప్రభ' లో ముద్రితము)